

Predstavljanje

O desetomu broju i petoj godišnjici Lahora

Zrinka Jelaska

Ovo je 10. broj časopisa LAHOR, prvoga zaokruženoga broja. To prilika da se stane i pogleda što se događalo s ovim mladunčetom tijekom proteklih pet burnih godina. LAHOR je, kao mu piše u prvomu broju, začet 2005, a rođen 2006. godine kao najmlađi zakoniti član obitelji Hrvatskoga filološkoga društva. Dugo nije bilo časopisa koji bi se osim hrvatskim kao materinskim bavio i hrvatskim kao inim jezikom: stranim, drugim, nasljednim jezikom pa su ga mnogi priželjkivali ili samo sanjali, a kad su čuli da je u nastajanju, s (ne)strpljenjem su ga iščekivali.

Mnogi su se spremili za njegov dolazak te ni uz kakvu ili simboličnu naknadu osmislili mu likovni i grafički izgled (zahvaljujemo još jednom Mirjani Kos za lijepi logotip s naslovnice), recenzirali radove (besplatno!), pripremili rubrike.

Odabrali su mu ime, dugo su ga birali, anketom u kojoj su budući članovi obitelji i porodice glasali koja im se od ponuđenih kratica najviše sviđa. Pobijedio je LAHOR, nastao od lingvistička analiza hrvatskoga. Poslije je to podrijetlo bilo zaboravljeno i LAHOR je postao Lahor, uklopio se među svoje kao prava riječ.

Na početku Lahorova života njegovi su ga lijepo prihvatili. Sve se činilo da je Lahoru budućnost laka i svjetla, koliko to u stvarnosti može biti. Prvu godinu, dojenačko razdoblje, snalazili su se Lahorovci nabavljajući sredstva za njegov život. Djelić novčanih sredstava preostalih od Prvoga znanstvenoga skupa *Hrvatski kao drugi i strani jezik* (HIDIS) dobio je na dar poslije rođenja, kao i tehnička i uredska sredstva projekta *Hrvatski kao drugi i strani jezik* te *Sveučilišne škola hrvatskoga jezika i kulture*.¹ Važno je istaknuti dragovoljne priloge suradnika, ali ne novčane, nego radne. Uredništvo i velik broj recenzenata darovali su vrijednost svoga rada. Čitatelji su razgrabili uglavnom darovani prvi broj, autori su se spremno javljali na suradnju.

Nakon uspješne prve godine Lahor je prohodao, prihvatilo ga je šire društvo pa je dobio i ozbiljnu potporu: Ministarstvo znanosti, obrazovanja

¹Svo troje to potihlo i dalje čine. Doduše projekt je naslijedio novi: *Materinski i inojezični hrvatski*, prvi Hidis naslijedili su Hidis II i Hidis III, a Škola je i dalje Škola.

i športa odlučilo ga je novčano potpomagati. Zahvalni smo cijelomu MZOŠ-u, posebno svima koji su tomu osobno doprinijeli. Kako se potpora prema pravilima može dobiti tek nakon jedne godine, bez blagonaklone obiteljske pomoći *Hrvatskoga filološkoga društva* Lahor do tada ne bi preživio, pa zato Društvu zahvaljujemo na njegovoj solidarnosti. Od četvrtoga godišta, za koje je bilo upitno hoće li Lahor uopće moći izići, podupirateljima se novčano pridružio i Odsjek za kroatistiku pokrivanjem poštanskih troškova, što izuzetno cijenimo. Zahvaljujemo svima koji bilo kako podržavaju Lahor, čitajući ga, služeći se onim što su u njemu spoznali ili naučili, promičući ga, ohrabrujući nas, trpeći nas... Ne možemo ih sve ponaosob spomenuti, ali oni će se prepoznati, posebno osobe kojima je posvećen.

1. Rubrike

Lahor ima rubrike kao u (1), s time da su se *Pojmovi i nazivlje* pojavili tek od II. godišta, trećega broja (s desna je naveden broj objavljenih radova). Kao što se može zaključiti, jedan prosječan broj Lahora ima uvodnik, 6 znanstvenih radova, 1 stručni rad, 2 prikaza knjiga i 4 prikaza skupova, predstavljajnja i vijesti, iako baš ni jedan broj nije točno tako izgledao.

| | |
|--|----|
| (1) <i>Uvodnik</i> (podatci o autorima, radovima i drugo) | 10 |
| <i>Članci i rasprave</i> (recenzirani znanstveni i stručni članci) | 64 |
| <i>Pojmovi i nazivlje</i> (recenzirani znanstveni i stručni članci) | 6 |
| <i>Prikazi i osvrti</i> (prikazi knjiga, časopisa) | 24 |
| <i>Kronika</i> (prikazi skupova, ljetnih škola, susreta i sl.) | 20 |
| <i>Predstavljajnje</i> (prikazi mrežnih stranica, društava i sl.) | 9 |
| <i>Vijesti i najave</i> (proglasi, najave znanstvenih skupova, događaja i sl.) | 6 |

Daleko je najzastupljenija rubrika recenziranih radova, ona i jest glavni razlog postojanja ovoga časopisa. Iduća su rubrika po zastupljenosti prikazi znanstvenih i stručnih knjiga, zbornika, časopisa, najviše kroatističkih. Slijede prikazi znanstvenih i stručnih skupova: kongresa, konferencija, kolokvija, okruglih stolova, npr. Hidis I, II, EUROSLA 15, IV. međunarodni slavistički kongres, HDPL, Istraživanja govora, Rano učenje jezika, CEFRL, Okrugli stol o hrvatskim studijima te skupovi o poredbenim istraživanjima hrvatskoga i makedonskoga, provjeravanju jezičnoga znanja, o školskim jezicima i višejezičnomu međukulturalnomu obrazovanju... U posljednje su dvije rubrike bile predstavljene ustanove, mrežne stranice, portali, društva, emisije o hrvatskome jeziku...

2. Teme

Teme pojedinih radova Lahora jednostavno je svrstati u pojedinu disciplinu ili poddisciplinu, posebno ako pripadaju tradicionalnijim disciplinama. Tako su se neki radovi bavili pojedinim gramatičkim kategorijama hrvatskoga jezika: imenicama i-sklonidbe (njihovu broju i položaju), rodu imenica na *-a* muškoga spola, padežima (njihovoj zastupljenosti u različitim tipovima tekstova), glagolskim predmetcima, vrstama riječi (njihovomu udjelu u tekstu), vidom. Pojedine su se hrvatske gramatičke i jezične kategorije uspoređivale s drugim jezicima: s engleskim i njemačkim (glasovne asimilacije, glas *r*), ruskim, ukrajinskim, bugarskim, makedonskim (glagolski oblici, pasiv) pa bi se mogli svrstati u morfološke, sintaktičke i fonološke radove. U tematski krug o hrvatskome standardnome jeziku pripadali bi radovi o položaju pojedinih riječi ili stilova u odnosu na hrvatsku normu, i to prema natuknicama u rječnicima ili jezičnoj proizvodnji pojedinih skupina govornika, radovi o opasnosti i ugrožavanju norme iznutra i izvana, koje se mogu iščitati iz rječnika ili jezične uporabe, udjelu engleskih riječi u tekstovima.

Drugim radovima zbog pristupa i načina kako su pojedina istraživanja postavljena nije lako odrediti jednu temu jer pripadaju većem broju disciplina, posebno s obzirom na narav časopisa Lahor. To se odnosi poglavito na psiholingvističke radove o usvajanju hrvatskoga, materinskome ili inojezičnome, jednojezičnome ili višejezičnome. Pojedine su teme vrlo moderne, poput stavova govornika prema pojedinim jezičnim pojavama, posebno neizvornima (npr. procjena izgovora različitih inojezičnih govornika hrvatskoga). Jedinstvena je tema trojezično usvajanje hrvatskoga, a novi su i leksički pristup u nastavi hrvatskoga, zastupljenost (udjela) pojedinih kategorija u tekstovima, ocjenjivanje hrvatskoga jezika, razvoj razredbenoga testa. . .

O nekim se temama pojavljuje 4–6 radova (gramatičke kategorije, radovi o hrvatskoj normi, usporedba jezičnih jedinica hrvatskoga i drugih jezika, usvajanje materinskoga jezika, sredstava u nastavi, priručnici u nastavi, nazivlje, poučavanje materinskoga jezika). Izuzetno su zastupljene tri teme o kojima se pojavljuje 9–10 radova: ovladavanje inojezičnim hrvatskim, procjenjivanje i poučavanje hrvatskoga kao inoga jezika.

3. Opseg

Prosječno je broj imao 150 stranica, otprilike kao ovaj svezak. Opseg različitih brojeva razlikuje se od najtanjega, 8. broja (dijete najavljenoga velikoga smanjenja i ukidanja novčane potpore za znanstvene časopise) sa samo 102 stranice do najdebljega, dvostruko većega 4. broja s 206 stranica.

Stoga se i godišta razlikuju za stotinjak stranica, najdeblje je bilo II. godište s 353 stranice, vrlo slično bilo je i III. Najtanje je bilo prošlogodišnje, IV. Imalo je samo 255 stranica (stotinjak stranica manje) i time sličilo prvomu koje je imalo 278 stranica. Ukupno je izišlo više od 1500 stranica Lahora! Golem je to broj za petogodišnjaka.

4. Čitanost

Časopis je od prvoga godišta ušao u nekoliko citatnih baza. Teškoća je što nije uspio ući u ERIH (Europski referentni indeks za humanističke znanosti, <<http://www.esf.org>>) u prvome valu, bio je još mlad i zelen (sivkastoze-len), njemu se nada u idućemu ulaznomu razdoblju. I prije vrtičke dobi Lahor je postigao jedan veliki uspjeh: nakon izlaska tiskane inačice članci su postali vidljivi na Hrčkovu portalu <<http://hrcak.srce.hr/lahor>>. Ta mu je dostupnost podigla popularnost koja još ne jenjava: mnogi su članci posjećeni ne samo nekoliko stotina, nego i više od 1000 puta, poneki i više od 2000 puta! Da nije riječ o slučajnu lutanju i nailaženju na Lahor pokazuju i brojke koliko je članaka skinuto kao tekst: mnogo ih je skinuto oko 1000 puta i više (s temama kao što su leksički pristup, rod imenica muškoga roda na -a, zastupljenosti padeža, aktivnosti u nastavi inojezičnoga hrvatskoga, blizanački jezik, položaj srodnih riječi, srednja vrijednost u procjenivanju, prihvaćenost novoga poretka padeža) pa i oko 1700 puta (npr. članci o zana-glasnicama, priložima, vidu, i-sklonidbi, različiti sustavi ocjenjivanja), dok će dva uskoro doseći brojku od 3000 skidanja (analiza udžbenika, padeži). U to su uključeni i prikazi knjiga i skupova, npr. udžbenika hrvatskoga za početnike i pravopisa, ZEROJ-a. Ovi podatci čine da je smanjenje naklade s 300 na 250 primjeraka od 9. broja uslijed novčanih teškoća razumljiv korak, iako mnogo ne pomaže.

5. Uredništvo

Uredništvo se od prvoga do desetoga broja ponešto promijenilo i proširilo. U prvome je broju bilo ukupno sedam članova uredništva i sedam članova uređivačkoga odbora. Od četrnaest je članova devet bilo iz Hrvatske, pet iz inozemstva. U međuvremenu se uredništvo proširilo za sedam članova, od toga dvoje iz inozemstva. Kako se Boris Škvor iz Australije trajno vratio u domovinu, sada ih je ukupno petnaest iz Hrvatske (Zagreb, Rijeka, Split, Zadar, Osijek) i šest iz inozemstva (Poljska, Austrija, BiH, Mađarska, SAD, Kanada).

Dvoje članova uredništva iz prvoga broja prešlo je u uređivački odbor: Mile Mamić sa Sveučilišta u Zadru i Irena Vodopija sa Sveučilišta u Osijeku, a nije više član Karol Visinko sa Sveučilišta u Rijeci. U uredništvo su

ušle mlade znanstvenice koje su na početku bile tajnice časopisa (dvije su postale docentice, a jedna je upravo u postupku izbora za docenta): Jasna Novak-Milić, Jelena Kuvač-Kraljević i Lidija Cvikić sa Sveučilišta u Zagrebu. Lahor je dobio i nekoliko posve novih članova, to su: Andrea Zorka Kinda-Berlakovich sa Sveučilišta u Beču, Katica Krešić sa Sveučilišta u Mostaru, Petar Vuković i Sanda Lucija Udier sa Sveučilišta u Zagrebu te Mihaela Matešić sa Sveučilišta u Rijeci.

6. Zaključak

Kako se o dosadašnjim autorima govori u posebnome radu, prostaje nam samo još jednom iskazati svoju radost zbog ovoga maloga jubilarnoga broja.

L A H O R
V
A
L
A